

Славољуб
Файић

Писмо у њокушају

Славољуб Фатић
ПИСМО У ПОКУШАЈУ

ПОВЕЉА

Едиција
ПОВЕЉА

Библиотека
ПОЕЗИЈА, ДАНАС
књига осма

Уредник
ДРАГАН ХАМОВИЋ

Аутор слике на корици: **Владимир Величковић**

Славољуб Фатић

ПИСМО У ПОКУШАЈУ

Народна библиотека
„Радослав Веснић”
Краљево, 2001.

БУДИЛНИК

Загребао си најружнији арапски број
и зинуо од главе до пете
над стотинама марљивих зупчаника

Покидао си му казаљке разбацио кључиће
истегао федер просуо му дроб
али мало пилеће срце није било унутра

Кад си му утукао и задњи точкић
и распалио га о плот
на којем се некад шепурио грлати кокот

(чији си јадац преко колена сломио)
схватио си да твом тврдом сну
заправо више и нема краја

ЗА ВИДЕЛА

За видела
Прострем долину
И класје навестим тежаку

За видела
Знам подићи биље
И расанити воде уем

За видела
Под лавре потурам плећа
Да их кијавет не својата

За видела
Свуд уметнем стих
Одакле је фукара
Разнела тесаник

За видела
Раскивам катедре и
Маслинску намештам гору

За видела
Клонуо усним
За сваки случај
Беседнику осмехнут

КАД ГОД МИ ДОЂЕ ПЕСМА

Кад год ми дође песма
и седнем да пишем
прво
морам скинути сат
са руке

У најудаљенијем углу
собе
затрпам га књигама
и замолим да не
експлодира

Потом пишем
ваљда
док ми не прерасту нокти
и почну цепати папир

Тада ме
мали пегави канаринац
гађа својом хранилицом
празном појилицом

Видим онда
он изгладнео
сат искуцао
ја испесмио

ЈАЈЕ

Откад је начело кору
И провирило изнутра
Све се зауставило

Свету
Неискусном у тим стварима
Учинило се да одвећ дуго
Траје то двоумљење

Дочим ту
На Млечном Путу
Климактеричне звезде
Са сетом (но и с љубављу)
Посматрају прскавање
Маленог сфероида

Свему томе
Смешка се са тавана
Зарђали планетаријум
Очекујући наступ пилета
Које би уз мало среће
(Па чак и неким чудом)
Могло прокрилатити
У лепу птицу
Ругалицу

НЕ ПУТУЈЕМ ВИШЕ

Јер на галијама весла су у распару
и заносе према Јелисијуму

Јер су жицом повезане уши коња
у запрегама

Јер увек стижем тамо где је
други кренуо

Јер на путевима очњаци верују
да су неодољива потреба врата

Јер се глас водича преко ужареног друма
претвара у пепео

Јер не желим у бронзану урну
не у урну не у бронзану

Јер компас је бедни ушкопљеник
мали смешни демагог

ШАЉИВЦИЈЕ

Забринут
Уз степениште
Низ степениште идем

Забринут
Не препознајем врата
А ни она мене

Забринут
Пипам по масним зидовима
Тражећи тог Шалтера

Забринут
Додирујем врло раширену шалу
У виду голих жица

Забринут
Слушам како се сви
Церекају иза врата

У ДУПЛОМ КАВЕЗУ

У тамници
господарим личним стварима
и једном птицом
у кавезу

Ноћу
осећам како дише поред мене
и чувам јој страх
као и она мени

Изјутра
храним је мрвицама
да би певала висине
и веру да ћу је пустити

Али
убеђен сам
да би се свуда понављала
сем у овом кавезу

ДАР

Зурим у белину хартије
Коју су називали и логором
и пустињом

Вероватно нећу написати ни стих
Камоли песму
Јер
Било би то још једно недоношче
Коме под слепилом од ове белине
Не бих могао помоћи

Или ми се више допада
Да жмури
И замишља нове долазак
Назарећанина
Који разбацују златне улошке
Хемијских писаљки

ПИСМО У ПОКУШАЈУ

Чекајући мену
ничег новог

Невесте полажу рачуне
деца се отресају са шљивама
куца тић у јајету
и довољно је румено

Мена не претпоставља
промене

Не израстају нам
мајсторске руке

Тек нам се надимају
вашаришта у устима

Али множе се органи реда
и то нас забавља

П.С.
Хвала Богу што немам коме
да пишем

ВЕЗЕ

За Б.

Измешај крв са рањеном чавком
Снагу преточи воћки
Прими у себе лековит глог
Кроз орах се разгранај
По орашју запливај
Посеци шевар језиком
Под храстову кору се завуци
Прогризи облак над равницом
Привиј се на озлеђену брезу
Разлежи се са јеком звона
Повлачи се од уста до уста
Разблажи јарину над реком
Отруј макар вино у путиру
Чини и немогуће
Само буди у вези са свим
Што удем именовати

ИГРАЧКЕ

Изопштена из преписке лутака
пожарним степеништем силазиш
и испијаш чашу воде

Трчим горе по твоја
у журби заборављена миловања
и налазим армију оловних војника
заточених у ормарићу

Кућа лутака је у пламену
и оловни војници силују
преживелу балерину

Једна барбика куртизана
нагорелом ручицом ми додаје
твоја запаљена писма

Из дима читам ти неверства
и насрћем на оловну армију

Моја витешка погибија враћа ти
крв у образе

КАД БИХ УМЕО

Кад бих умео у неколико речи да објасним
шта је све *тамо*
рекао бих то посве новим језиком

Од нечег таквог би се напросто смрзла
као на фотографији

Међутим
тебе то не занима
на сва твоја питања одговори постоје
чак и ако их никада нећеш добити

Твој проблем је рецимо фризура
и то је уједно проблем човечанства

Никад нећу проговорити новим језиком
Твоји проблеми су прави

ПРИПРЕМЕ

За Л.

Прво
нарочите папуче за пролазак
њеним ружичњаком

Па ваљање по штали
да те пси не осете

Па те соколар свикава на мрак
јер биће то у ноћи без Месеца

Па ослушкујеш по млакама
куца ли иједно срце

Па на неседланом пастуву
освајаш пустаре

Па
голим рукама ловиш поточаре
зубима хваташ врх жарача
пентраш се по турским бедемима

Напокон
поваздан одвезујеш лађе
као што ћеш бретеле хаљине
која с ње мора клизнути
мекше но у воду

ОСУЈЕЋЕЊЕ ПЕСМЕ

Увек ми мисао на неког гада
Што те гужва под собом
Док поплочавам версима стазу
Куда ћеш верујем закорачити

Језик отепао од сумњи и беса
Пресвлачи се ко змија
И моји погледи досађују једном пејсажу
Што се упарадио у октобарском мундиру

Неколико бубуљичавих клипана
Фантазира над твојом сликом
И један ми добацује да би му на раменима
Твоје ноге пристајале као еполете

Тек што сам ражаловао и последњег дркоша
И стерилни пејсаж наместио за тебе
(Решен да све то ефектирам рушењем идеје)
Ти си сва у зноју поентирала
Тако сјајно
Тако издајнички

И ево
Туберозним писмом
И ја нешто цедим
У смислу лисја жутог
Што доле веће пада

УЛИЧНИ СВИРАЧИ

Одбацила си
стари вергл
и моју чашу за новчиће
заменила већом

Намешташ отада
нотни сталак од злата
са кога светлуца
меандар

Затегнеш струну
на месечев лук
и потом отвараш улицу

Препустиш ми
досадне деонице
и певаш бројећи новчиће

Уморна
спуштајући за октаву
спустиш се на постељу

Док небу и реци
вратим што је њихово
тврдо усниш
и опет избегнеш
досадне ти деонице

а мени је
и поред златног сталка
одвећ мучно
да их одрађујем сам

QUO VADIS?

*У раздевичено доба дана
град жонглира својим кулама*

*Неоплемењену светлост гутају сливници
а на опеваном тргу вешају песника*

*Улицом Великог Жбира
градска капела свира нешто победничко*

*Од срама црвене и последњи фењери
око пристаништа*

*Жене туку своје бремените девојчице
и вуку их према команди места*

*Богињава деца распетљавају бриљан
и твој балкон лебди над улицом*

*Ето то је дослован препис града
у који желиш побећи*

*Зато остани овде и веруј
да још има наде за љубав
коју ћу измислити за тебе*

ДАЉЕ ОД ПЕСМЕ

За С.

Песма је од љубоморе повиленила
и зове те на гроб свога љубавника.

За тебе је однивила једну реч,
опаку и урокљиву куплерку,
којом те мами у своје лудило
да би ти се светила.

Јер, због твога одбијања,
он је као у бордел песми долазио,
уvek пијан, увек бесан,
све док му једна двосекла метафора
није осванула заривена у срце.

Зато бежи, не улази у њу,
јер се нећеш препознати више,
све мушке риме ће те силовати,
твојим ће се именом прославити,
твојом смрћу себи вечност стећи.

ИСТРОШЕНЕ СЕНКЕ

Волела је
Да своју сенку на зиду
Оивичи кредом
Па да се одмакне
И дуго јој се смеје
Као одразу
У кривом огледалу

И рекох негде
Ова је шашава
И биће моја

Наједном
Све моје сенке
Биле су јој
На располагању

А кад је истрошила креде
Моје тело није бацало
Више никакву сену

Сада имам пуно двориште
Мојих белих контура
Које прскавају од смеха
Чим се појавим

НОЋ У КОЈОЈ СУ СПАЉИВАНЕ ПРОГРАМСКЕ ЗАСТАВЕ

Ноћ у којој су спаљиване програмске заставе
нарушавали су само чопори паса-бескућника
страшно лајући на полицајце, сновочуваре,
популарне позорнике.

Кад су се најмање надали,
пред излогом књижаре,
удубљене у распру о композицији
модерног романа,
напали су их бесни мешанци,
цукеле такорећи.

Уместо прилога новој теорији прозног састава,
морали су изложити своје окоштале батине,
чији развој ни издалека није пратио њихове
професионалне захтеве.

И, како то не бива, након очајничке борбе
(која је сјајно текла од пролога к епилогу),
све се окончало кад су радници треће смене,
окупљени око књижаре,
у чуду стали гледати позорнике
како пендрецима млате
по бестселерима из излога.

ТАЈНА

Носим осмех ко рану.
Друмови ми измичу тајну
које се не сећа више
ни мајчина утроба,
далека моја костурница.

Претиче ме и псује рођена сенка.
Ветар је полизао месечину с пута
и вреба са секиром у јарку.

Збунио ми се одраз у води.
Кржави се осмех развукао међу раменима,
а далеко тамо на црноме друму
мојој црној одрубљеној глави
црни ветар нешто поверава.

Моју сенку неко је посинио и васпитао.
Кроз главу ми одјекује, звижди и завија
страшна тајна овога друма,
али гладна звер као да не чује,
не обилази, не стреца, не бежи,
већ се гости на миру и дозива младунче.

ПЕСМА ИЗ НЕПРИСТАЈАЊА

Ради мог непристајања
ноћ се опет исклала са псима.
У неверици
завлачим прсте у њене ране,
а знам да ће ме постидети
као што знам да ће ми опростити.

Ради мог непристајања
снатре оба света
и кључа тишина што их дели.
Ноћна ружа миром омамљује,
даје све од себе
и умире на мојој постељи
знајући да сам је волео.

Ради мог непристајања
речи умишљају да су живе
и формирају малену колонију
на маргинама мога рукописа
заклињући ми се на верност.

Ради мог непристајања
жена коју сам једном имао
нуди ми своје истине
да би ми се одужила.
Сени оних које нисам затекао
волшебом се расписмењују
и соба ми је пуна скамија
у којима седе
са кредама и таблицама.

ВОЛАНД*

На знак, предвиђен, из места грцаш:
БИО САМ ТАМО!

Кад оно: тробродним боковима њишу жене
по трговима скројеним за дистих;
сажимају се сенке под руком јуродивих неимара;
витражне боје секу небо на тањим местима.
И велиш: био си тамо?
Знамо да си био.

Повратник из црних стена,
кап океанског семена,
пелцер нечувене речи си био.

Сада си овде.
Подмећеш нам се,
дајеш интонацију громовима,
лочеш из артерије општег грешног бића,
превраћеш мушку у женску децу,
чупаш облаке са преслица,
првом међу једнакима окачио си звоно.

Псине твојих софизама
секу кожу ко-хлеб-добрима.
На чвориштима од коњских репова лежиш
и јездиш преко града плујући у оцаке.

Како да ти наудимо?
Тебе помињати значи
дозивати те.
А да те прећутимо?
Да не верујемо ко си, шта си?

Или да те заволимо,
па цркни!

У томе још ниси био,
а нашу љубав не издржа нико.

* Према Булгаковљевом роману
Мајстор и Маргарита

УКУС ТАМЕ

I

Свега неколико речи
чаша је пуна и
лаку ноћ
лењи

А образ је уистину памфлет
што румени над издајом тела
коју је на себи понео

Шепави шарлатан гута
преостале рефлексije
и опонаша куцање сата
не би ли га забројао

Потом на истоку простре плашт
где ће по пиру у истом заносу
раздевичити и јутро

Ал ти спаваш
лењи
ти се не спушташ по шталама
вододеринама
мртвим и трулим коритима река
Ти се грозиш коњских трупина
псећег измета
исуканих пуздри и женских језичина
Ти зврцаш коштице Црњанскових трешања
и узлећеш са уснулом Панонијом
решен да јој влати ко струне затегнеш
па да од пролета птичјег затрепере

Док сишеш сокове девица снених
шепава сподоба онесвешћује Месец
и краде му сребрне талире по варошима

Ноћас једно племе иде жртвенику
сељачке кћери се у сеницима дају
звиждуће бегунац пролазећи цестом
бусију је крвник заузео

Ноћас су дрипци омлатили неон
сводници клерике намамили
игле већ керови лижу
а ти спаваш
 лењи
зањихан у меканим перинама

II

Свега неколико речи
и витражи на присојној страни
пуштају нежнији колорит
по твојој души
а још спаваш
 лењи
сањајући некакав бембистички балзам
за свој негован но подложен стих

А на јави
смрт већ преслишава оне са којима
 се кунеш

и којима си химнично
пун себе у њиховој величини
посвећивао стихове
и веровао да би се ти верси
могли изливати у бронзи

и већ си спреман да све то
као поцепане крпене лутке
набациш шепавом
не би ли га забавио
и свом сну приуштио

безбеднију одступницу

Међу милионима твојих речи
нема оне која би могла бити
на почетку
и само то подгрева ти сумњу
да си и сам потомак оних
којима су некад отпали репови

и страх ти се усирио на лицу
и леп си само шепавом
који је увек ту негде
испред кога си само за дужину
оног репа

Уосталом
оних неколико речи су играчке
којима шепави купује твој сан
како би на миру
по својој слици и прилици
наместио нови дан
у коме и даље исписујеш
странице свог ремек-дела
верујући да си на трагу оној речи

Затим добијаш нове играчке
и
лаку ноћ
лењи

Твој образ је све мање румен
а све више памфлет

КО ЋЕ У КОМЕ УМРЕТИ

Урошу Дојчиновићу

Песма је тајга
поспана и тиха,
а гитара корито
избезумљене реке.

Песма је пуританка,
забрађена, горда,
а гитара кикотава
стара опајдара.

Песма је удова
и златовез у келији,
а гитара дугопрстог
Циганина снева.

МРЗИМ ЗВЕЗДЕ КОЈЕ ЈЕДНОЛИКО СИНУ*

Аци Секулићу

Шапућеш под звоном
у време кад су добошари на цени,
уморен песмом од које запени теме,
док чекаш да у завичају река закрвави
кад се над њом две муње исеку
ко две сеоске девојчуре
око пијаног ђилкоша.

На шапат из воде устане врба
са две туге, два нагрђена лица
која збуни и измеша твој осмех,
па се и река одатле подели
на леву и десну,
на горњу и доњу.

Прегазиш из једне у другу
хватајући рукама светла градова
што их је река понела из веселијих година.
У светлим барицама на длановима
тражиш свој корак лак.

Узгред нам читаш
како овде није оних млекарица
на чије мезгаве груди
ваља наслонити уво
и мртвовати пар нестварних сати,
како тамо Сена ко мачка мачиће
преноси љубавнике на скровитије мансарде
у којима се из магме и биља
добија боја за нову разгледницу Париза,
а потом све замути цинкова бела
и разбијени вокали мајсторског сонета.

А светина што се крај реке и храни и празни,

очајна што не разуме твој шапат,
гази нервозно по води и нагађа
да си у ствари козак са Дњепра
што чајком сече меридијане,
да си белогардејац кога је немогуће убити,
жива пасторала што векује на трговима,
задоцнели оклопник из епа
што топузом разгони лимузине,
да прогањаш уштап јер ти је запалио сеник,
да дописујеш Њеточку Њезванову,
да си открио настране воде које не даве,
да нема ђерђефа на којем се не везу
твоји стихови,
да нема смрти коју би персирао,
да имаш драгану која те не би издала
па да око ње облеће
на стотине милешевских лепотана,
да космодром ти је на длану,
а да пристајеш на тле
тек колико да не скрећеш пажњу,
и шапућеш јер знаш страшне ствари
од којих прскавају добоши.

Чим припретиш да ћеш можда распричати
оно што сањају,
светина утекне добошарима,
а воде се умире, одрази буду речитији,
и кад препознаш свој лик
река се врати себи,
потече у своју далеку родуљу
и опет постане чисто мрестилиште звезда.

Шапућеш под звоном
у време кад су добошари на цени
и смешиш се из дна својих душа,
од срца, дакако.

* О. Манделштам

ПЕСНИЦИ С КРАЈА ВЕКА

Ранку Јововићу

Никад више неки Љермонтов
Због неког Пушкина
Неће главу дати
На часној пољани

Осипов вукодав се
И с биљем искрвио
Док друмови липсавају
У црним рекама усиреним
Па ни брашњеника
Ни пута
Сем очи пресите гада

Исклаше нам се песме и керови
А хоћемо пијани
А хоћемо бесни
Руком у невиђено-нечувено
(О скотови окати и ушати
О дугопрсти лупежи писмени)

И време смо оцепарили
Безвољно
Тек да му се не прође
А можда нам је и потурено

Глас нам се више не превали у свет
Већ у дроб
Где трпамо песмурине као у цак
Да их подавимо ко ћораву мачад
Да се укријемо ко копиљаче
Ко крмаче да их прождеремо

Без лица без потписа
Тек смо шпиле пуне одјека
Стихова и олупина
Речи и срче
Тек смо студено камење
Што се ваља
И мења поточне мелодије

И заиста
Никад више неки Љермонтов
Због неког Пушкина
Већ само дивља столетна шума
У којој одавно ни омча не успева

ОБОЛЕЛИ ОД ВЕЛИКИХ РЕЧИ

Оболели од великих речи
Умиру песници између два стиха

А Смрт
Лепа као сам Злочин
(Ако не и савршенија)
Узима улогу шавова на ратној застави

Посмртне маске дају се поредити
С наказом глади која је упртила
Торбак пун Циганчади

Можда пре са звуцима вергла
Што исечени крај пруге
Светлуцају у глуво доба

У сваком случају са матором реком Јордан
Која прети: УМРЕЋЕШ И ТИ НЕВЕРНИЧЕ

АКОБОГДА
Кажем доследно грешан
Док недоследним покајницима
Приносим папире под нос

Оболели од великих речи
Не верују кад напишем

*Берскерајни плави круг У њему
Батерија*

(НЕ)МОЋ ПОЕЗИЈЕ

Кажу:

Био је песник на склапање,
ко бритва.

Танак и леп

чак и кад му по нужди

севне брид.

Не беше га таквог

у целом царству.

Посвећен жени,

дакако – љубављу проклет,

многима је из љубоморе

утробу расекао,

само кад би грешно помислили.

Временом му песма тако осилила,

од љубави се скоро и до Бога дигла.

Неретко је, од неке сласти,

знао, тобоже, песму корити:

Чуј ти, гиздавице пуста,

окани ме се више, каћиперко.

Ала сам те размазио,

ни у гроб ми нећеш дати.

Где само како се узнела,

како јој је омилило да ћутка и сече.

А кад се за његову песму

нашао један нетипичан,

јак, но државни стомак,

сечиво се преклопило

и прсте му исекло.

Кажу:

Сад је песник монолитан,

ко наџак, ко сатара.

Одан, смиран и приправан
о отаџбини пева.

По тајној и немогућој мери
(за коју је царевом собару
дао све што има)
вољена жена на државном катуну
најфинији накурњак плете.

Тек тако,
не буде ли песма довољно похвална,
не донесе ли вечност хваљеноме,
поклон цару ипак неће изостати.

ЛЕГЕНДА О ИСТИНИ

Од речи запетљане у купинама,
од речи коју измишља песник
јавности знан као Агресивно Ништа,
од речи коју је обешчестила
прослављена дивизија,
од речи коју пастув опаше и умори
пре но што је подведу задриглом суверену,
од речи изнуђене на мукама,
од речи украдене из гроба,
од гавранове речи што заудара на цигерицу,
од мртворођене речи чији се водењак распрснуо
под теретом напредних идеја,
од испамећене речи којој су све поклали и ујамили,
од речи коју су ослепили кад се прокурвала,
од речи која се сваком трпа у уста,
од речи коју планине не понављају
и не додају једна другој,
од речи која не постоји у српско-немуштом речнику,
од свих ових речи и од оних које
на памет не могу пасти
саставља се књига на коју ћемо једном
положити руку
и на нешто се заклети.

Али још нема речи којом би се књига прозвала,
јер свака се спепели чим се унаслови,
а ни сказатељи ни списатељи
не очајавају због тога.
Они знају да ће се после свега,
кад довољно речи изгине на тим
безбојним корицама,
стећи услови да им дође у најам
тада већ незапаљива, бестежинска и
непреводива реч: ЕВАНЂЕЉЕ.

РЕДОВ, КЕР И ЈА

Ломан, потамнео и пуст,
ко измрвљен ветар са Карпата,
низ брдо се довукао редов
са следовањем рана.

За несојем преживелим
дорепео је кер
на крлавим шапама
са црвљивим комадом у зубима.

Отесмо редову таин,
покидасмо дугмад,
медаље припучисмо деци,
ране му развисмо да жене
преслицама пробају
јесу ли праве и колико дубоке
и може ли се због тога
изаћи из рата.

Док смо му раскислу штулу
с муком налагали,
тукле га бабе да пева оно
што душманин је певао
пре и после боја.

С репоњом лукаво разменисмо
таин за комад,
и побисмо се око њега
док остадох сам.

Кад је иза брда опет загрмело,
кад се иза небо запалило,
редов, кер и ја
плакали смо над комадом,
гладни, рањави,
ал надахнути.

ТРГОВЦИ ИГРОМ НА ВЕЛИКОЈ ПРЕДСТАВИ

ПОЗОРНИЦА на којој сам
изгубио време
а добио довољно времена
да о томе размишљам

ДАСКЕ које ми фале
а по којима чиним гегове
наводећи кнеза из публике
да ужива у себи самом

ИГРА која се ритмички
заснива на прељубама
првакиње тог позоришта

ЗАВЕСА која ме
безболније одваја
од сјаја огрлица
на балконима

КОСТИМИРАНА ПУБЛИКА
наспрам које изгледам
сасвим обично
у оклопу српског витеза

ЦЕЛО ЗДАЊЕ што
дуби на глави
осим у паузама на које се
једва привикавам

НА ПЛАКАТИМА
ТРЕБА ИСТИЦАТИ ИМЕНА
ВЕРНИХ ПОСЕТИЛАЦА

Глумци са тим немају
никакве везе

CAM

Могуће је да бесним у месту
да останем тачка
да ми око главе промиче оно
куда глава није промицала

Чему друмови који ме неће
наговорити
чему толико лица која не мислим
поредити

Кап воде је довољна за мој газ

Пет милијарди пустињака
веша се о самоћу
и дају ми за право
да упрем прстом у своју тачку
и поседнички трупнем на њу

ПУСТО

Са улица су нестали просјаци
а у шеширима остале шишарке

Са реке су одчергали Цигани
а мечка је врбу ланцем удавила

На плочницима испуцалим глумим
само ветар нешто петља зановега

Не срећем више оне очи
у име којих је живела провинција

Отишао бих из овог града
али ко ће то приметити

ПОСТСКРИПТУМ

И чему све
Кад ни сећања
На лепоту

(Река тек сања одразе
Што се негда
ледили у њој)

Но само језа
Као од прве смрти
У кући

Основни поступак у поезици Славољуба-Славена Фатића јесте спрега модерног и постмодерног и то је, уочићемо касније, средство за песниково спонтано и слободно (чак дрско) динамизирање и оживљавање песме. У контексту такве употребе асоцијације, имажинације, игре у поезији Славена Фатића – ниједна реч није потрошена. Омогућивши тако себи простор за песму, Фатић аутентични доживљај (и осећање) – фабулу веома вешто деструктира неким изненадним *упадом* постмодерне конструкције. Наравно, у мери у којој то чини, песник не уништава своју песничку авантуру. Напротив, оваквим изненадним и изненађујућим интервенцијама ефектно интензивира свој чисти и примарни однос са животом и светом. Наиме, овај песник као да тежи општу слику да сведе на детаљ који је речитији и убедљивији од сваке уопштености.

Оно што се не може објаснити, и што овој поезији гарантује трајање, то је специфичан песников однос према предмету певања (никако опевања). Тако већ у уводној песми (*Будилник*) овог песничког збира (и одабира), сат није никаква справа за *описивање* времена. Сат је симбол нечега на шта се треба окомити али не расклапајући мирно део по део. Фатић, у големој љутњи и ужаснутости чупа му утробу, точкиће, федере... Можемо да претпоставимо да је једно од објашњења оваког феномена песникова ирационална потреба *ванвременог*.

Принцип (да песму не треба објашњавати) сам себе одбацује кад је у питању прави песнички текст који јесте проблемски и, у крајњем случају, недефинисан. Али више него привлачност теорије код оваквих песама (*Будилник*) мами нас сопствена проницљивост, етимолошка асимптота. Херменеутика је очигледно недовољна за интуицију. На такав парадокс истовременог доживљавања и неке врсте аналитичности наводи

нас суштина, природа поезије. Дакле Будилник, опет: *Покидао сам му казаљке, разбацио кључиће / истегао федер, просуо му дроб / али мало пилеће срце није било унутра*. Циљ (ванвременски, метафизички, било који) остаје немогућ, а у замену песнику (пре)остаје имагинација: *Схватио сам да твој тврдом сну / заправо више и нема краја*. Поезија Славена Фатића, одиста, одјекује порукама постојећих чворова и недоступних фатума. Но, најчешће су исказане, испреплетане у сегментима, као што је, уосталом, сачињена и песникова судбина. Да би избегао тзв. *смртну озбиљност* код оваквих тема песник се редовно служи иронијом и сатиром. Подсмех је доминантан угао песника, прибежиште и филозофија. У песми Јаје такав његов став је безмало програмски: *Свему томе / Смешка се са тавана / Зарђали планетаријум / Очекујући наступ пилета / Које би уз мало среће / (Па чак и неким чудом) / Могло прокрилатити / У лепу птицу / Ругалицу*.

Чега год се песник дотакне (политике, љубави, чуда метафизике) све је у знаку те оплемењујуће ироније. Чак ни самог себе песник није поштедео *јер увек стигне тамо где је други кренуо*. Наравно, оваквим начином песник се знатно удаљава од лирске нежности, а што се патетике тиче, њој се у овим стиховима губи сваки траг. Још кад се иронија комплетира са песниковим (и нашим) инатом и бунтом, добијамо поезију изоштреног погледа и особеног транспоновања. Разумљиво је онда што је, за такву надградњу, структура стиха морала да буде сложена: са примесом мита, жестока колоквијалност, корелативна дигресија, неформални курзив, цитат и фуснота, постмодерни сегмент (и парадокс), читав графички арсенал – све се то држи чврсто и складно као исклесан профил дара и ерудиције поезије и песника Славена Фатића.

О ПЕСНИКУ

Славољуб-Славен Фатић је рођен 1969. године у Подгорици. Живи у Даниловграду. Професор је српског језика и књижевности.

Објавио је књиге песама: *Сан под олтаром* (1992) и *Поноћни театар* (1995). Књига *Писмо у покушају* објављена је на Интернету 2000. године. Више тога има у књижевним листовима и часописима Црне Горе и Србије. Заступљен је у неколико избора поезије.

Члан је Удружења књижевника Црне Горе.